

TAPA VALLAVOLIKOGU
OTSUS

Tapa

**Tapa Vallavolikogu revisjonikomisjoni
esimehe ja aseesimehe valimine**

Tapa Vallavolikogu 25.11.2021 otsusega nr 5 „Tapa Vallavolikogu alaliste komisjonide esimeeste ja aseesimeeste valimine“ kinnitati Tapa Vallavolikogu alaliste komisjonide esimehed, sealhulgas revisjonikomisjoni esimees Riho Tell ja aseesimees Mart Lees. Revisjonikomisjoni esimehe valimisel sai Riho Tell 21 häält ja Mart Lees 0 häält. Justiitsministeerium juhtis 06.01.2022 tähelepanu volikogu otsuse nr 5 punkti 2.1 vastuolule kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 47 lõike 1² teise lausega, mis ei võimalda komisjoni aseesimeheks saada kandidaadil, kes sai komisjoni esimehe valimisel 0 häält. KOKS § 47 lg 1¹ kohaselt valitakse komisjoni esimees ja aseesimees üheaegselt salajasel hääletusel. Seetõttu tuleb uuesti valida nii komisjoni esimees kui aseesimees.

Lähtudes eeltoodust ning võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lg 1 p 20, § 47 lg 1¹, lg 1², 48 lg 2 ja Tapa Vallavolikogu 28.03.2018 määruse nr 12 „Tapa valla põhimäärus“ § 15 lg 1 ja lg 2, § 21 lg 1 ning revisjonikomisjoni esimehe ja aseesimehe ning liikme valimiseks korraldatud salajase hääletamise tulemused:

1. Lugeda revisjonikomisjoni esimeheks valituks
2. Lugeda revisjonikomisjoni aseesimeheks valituks
3. Tunnistada kehtetuks Tapa Vallavolikogu 25.11.2021 otsuse nr 5 „Tapa Vallavolikogu alaliste komisjonide esimeeste ja aseesimeeste valimine“ punktid 1.1 ja 2.1.
4. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Käesoleva otsuse peale võib esitada Tapa Vallavolikogule vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates otsusest teadasaamise päevast või päevast, millal oleks pidanud otsusest teada saada või esitada kaebuse Tartu Halduskohtu halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)

Alari Kirt
volikogu esimees

Seletuskiri volikogu otsuse eelnõu juurde

KOKS § 47 lõike 1² kohaselt saab komisjoni esimeheks kõige rohkem hääli kogunud kandidaat. Komisjoni aseesimeheks saab häältearvult teiseks jäänud kandidaat.

Justiitsministeerium nendib, et KOKS § 47 lõike 1² teise lause korrektne tõlgendamine kirjeldatud situatsioonis võib tõesti osutada keerukaks küsimuseks. Sellegipoolest peavad valimiste korraldamise reeglid, sh kandidaadi valituks osutumise kriteeriumid olema üheselt selged enne valimiste toimumist ning kõik nendega seonduvad küsimused ja protestid peavad olema lahendatud enne valimistulemuste väljakuulutamist.

Revisjonikomisjoni esimehe valimisel sai kandidaat Riho Tell 21 häält ja kandidaat Mart Lees 0 häält. Selle alusel luges Tapa Vallavolikogu otsuse nr 5 punktiga 1.1 valituks revisjonikomisjoni esimeheks Riho Telli ja punktiga 2.1 revisjonikomisjoni aseesimeheks Mart Leesi.

Justiitsministeerium konsulteeris KOKS § 47 lõike 1² teise lause kohaldamisega seoses Rahandusministeeriumiga, kelle pädevuses on KOKS-i kohta selgituste andmine. Rahandusministeerium selgitas, et KOKS § 47 lõike 1² teine lause ei võimalda komisjoni aseesimeheks saada kandidaadi, kes sai komisjoni esimehe valimisel 0 häält. Seaduse eesmärk volikogu siseste isikuvalimiste puhul on saada volikogu liikmetelt selge tahteavaldus ehk hääletustulemus, millest selguks, kas kandidaati toetatakse või mitte. Null häält tähendab, et isikut antud kohale ei valitud, st tema kandidatuur toetust ei leidnud. KOKS § 47 lõike 1² teist lauset ei saa Rahandusministeeriumi hinnangul tõlgendada nii, et kui kandidaate on kaks ja üks neist saab kõik hääled, on teine kandidaat häältearvuks teiseks jäänud kandidaat. KOKS § 48 lõike 2 kohaselt valitakse revisjonikomisjoni esimees, aseesimees ja liikmed volikogu liikmete hulgast. Valimine eeldab volikogu tahteavaldust, toetuse avaldamist kandidaadi poolt, mitte vaikimisi seatud kandidaadi valituks osutumist, isegi kui ükski volikogu liige ei ole tema saamist aseesimeheks oma häälega toetanud. KOKS § 45 lõike 5 esimese lause kohaselt tehakse volikogu otsustused (volikogu liikmete) poolthäälte enamusega, kusjuures isikuvalimised otsustatakse salajasel hääletamisel, mille tulemused vormistatakse volikogu otsusena (KOKS § 45 lõike 3). Poolthäälte termini selgitamisel juhendatakse Eesti Vabariigi põhiseaduse rakendamise seaduse §-st 3, mille järgi tähendab poolthäälte enamus, et poolt hääletab enam isikuid kui vastu. Poolthääle termin ise juba tähendab, et volinik positiivselt annab häälega vastavale otsusele toetuse ehk otsustab oma häälega toetada komisjoni aseesimehe kandidaati. Kui ükski volikogu liige oma häält hääletusedelile aseesimehe kandidaadi poolt ei andnud, tuleb uuesti läbi viia esimehe ja aseesimehe samaaegne valimine.

Eelnevast tulenevalt ei ole Tapa Vallavolikogu otsuse nr 5 punkt 2.1 kooskõlas KOKS § 47 lõike 12 teise lausega. Justiitsministeeriumi hinnangul on vastuolu kahjuks tingitud asjaolude ebasoodsast kokkusattumisest olukorras, kus Tapa Vallavolikogu järgis head tava anda revisjonikomisjoni juhtimine volikogus opositsioonis olevatele poliitilistele jõududele, mistõttu ei saanud üks revisjonikomisjoniesimehe kandidaatidest ühtegi häält. Justiitsministeerium tunnustab Tapa Vallavolikogu hea tava järgimise eest ning avaldab lootust, et Tapa Vallavolikogul on võimalik seda jätkuvalt teha ka olukorras, kus revisjonikomisjoni esimees ja aseesimees tuleb uuesti valida.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 22 lg 1 p 20 kohaselt on volikogu ainupädevuses volikogu komisjonide moodustamine ja tegevuse lõpetamine, nende esimeeste ja aseesimeeste valimine volikogu liikmete hulgast ja komisjonide koosseisu kinnitamine;

KOKS § 45 lg 3 kohaselt isikuvalimised otsustatakse salajasel hääletamisel, mille tulemused vormistatakse volikogu otsusena. Isikuvalimiste tulemusi üle ei hääletata.

KOKS § 47. Volikogu komisjonid

(1) Volikogu võib moodustada nii alatisi kui ka ajutisi komisjone. Komisjonide esimehed ja aseesimehed tuleb valida volikogu liikmete hulgast. Igal volikogu liikmel on õigus kuuluda vähemalt ühte komisjoni. Teised komisjoni liikmed kinnitab volikogu komisjoni esimehe esildusel, arvestades liikmete määramisel erakondade ja valimisliitude eelnevalt esitatud ettepanekuid.

(1¹) Komisjoni esimees ja aseesimees või aseesimehed valitakse üheaegselt salajasel hääletusel. Volikogu liikmel on üks hääl.

(1²) Komisjoni esimeheks saab kõige rohkem hääli kogunud kandidaat. Komisjoni aseesimeheks saab häältearvult teiseks jäänud kandidaat. Kui komisjonile valitakse mitu aseesimeest, saavad aseesimeesteks nii mitu häältearvult enim hääli kogunud kandidaadile järgnenud kandidaati, kui mitu aseesimeest valiti.

KOKS § 48. Revisjonikomisjon

(1) Volikogu moodustab oma volituste ajaks vähemalt kolmeliikmelise revisjonikomisjoni.

(2) Revisjonikomisjoni esimees, aseesimees ja liikmed valitakse volikogu liikmete hulgast. Revisjonikomisjoni esimehe ja aseesimehe valimisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 47 lõikeid 1¹–1⁶.

Tapa valla põhimäärus:

§ 15. Volikogu komisjoni koosseis

(1) Komisjonide esimehe ja aseesimehe valib volikogu oma liikmete hulgast üheaegselt salajasel hääletamisel poolthälteenamusega. Valimised toimuvad käesoleva põhimääruse §-s 30 sätestatud korras. Volikogu liikmel on üks hääl.

(2) Komisjoni esimeheks saab kõige rohkem hääli kogunud kandidaat. Komisjoni aseesimeheks saab häältearvult teiseks jäänud kandidaat.

§ 21. Revisjonikomisjoni kontrollifunktsiooni täitmise kord

(1) Volikogu moodustab põhimääruse paragrahvis 15 sätestatud korras oma volituste kehtivuse ajaks vallavalitsuse ja selle hallatavate asutuste tegevuse kontrollimiseks vähemalt kolmeliikmelise revisjonikomisjoni. Revisjonikomisjoni esimees ja revisjonikomisjoni liikmed valitakse volikogu liikmete hulgast salajasel hääletusel poolthälte enamusega.

§ 31. Isikuvalimised

(1) Isikuvalimised otsustatakse salajasel hääletamisel.

(2) Kandidaadi ülesseadmise kohta esitatakse istungi juhatajale kirjalik ettepanek. Ettepaneku võib esitada volikogu liige.

(3) Kandidaatide nimekirja sulgemise otsustab volikogu avalikul hääletamisel poolthälte enamusega.

(4) Kandidaatide nimekirjas oleval isikul on õigus end pärast nimekirja sulgemist tutvustada. Igal volikogu liikmel on õigus esitada igale kandidaadile kaks küsimust.

(5) Salajase hääletamise korraldamiseks moodustab volikogu oma liikmete hulgast 3-liikmelise häältelugemiskomisjoni, kes nimetab endi hulgast komisjoni esimehe. Ettepanekuid häältelugemiskomisjoni koosseisu kohta võivad teha kõik volikogu liikmed. Häältelugemiskomisjoni liikme kandidaat peab komisjoni koosseisu kinnitamiseks andma selleks suulise nõusoleku ning vastav asjaolu märgitakse volikogu istungi protokollis. Häältelugemiskomisjoni koosseisu ei või kuuluda volikogu liige, kes isikuvalimistel on esitatud kandidaadiks. Häältelugemiskomisjoni koosseis kinnitatakse avalikul hääletamisel poolthälteenamusega ning komisjoni koosseis märgitakse volikogu istungi protokollis.

(6) Kui valituks osutumiseks ei ole vaja volikogu koosseisu häälteenamust, loetakse valituks isik, kes saab istungil viibivate volikogu liikmetelt kõige rohkem poolthääli.

(7) Kui kandidaadiks esitatakse üks isik, vormistatakse hääletussedel nii, et kandidaadi poolt saab hääletada „poolt“, „vastu“ ja „erapooletu“. Kui kandidaate on rohkem kui üks, on igal volikogu liikmel üks poolthääli ning ta annab oma hääle kandidaadile, kelle kandidatuuri ta toetab. Hääletamise täpsem kord (voorude arv) lepitakse kokku enne hääletamist ning see märgitakse vallavolikogu istungi protokollis.

(8) Kui kandidaate oli rohkem kui kaks ning ükski neist ei saanud nõutavat häälteenamust, korraldatakse kordushääletamine kahe enim hääli saanud kandidaadi vahel.

(9) Kui ükski esitatud kandidaatidest ei saa nõutavat häälteenamust, kuulutab istungi juhataja välja vaheaja. Pärast vaheaega korraldatakse uus valimine käesolevas paragrahvis sätestatud korras, kus võib kandideerida varem valituks mitteosutunud isik.

(10) Häätelugemiskomisjon väljastab volikogu liikmetele allkirja vastu hääletussedeli. Hääletussedeli täidetakse hääletamiskabiinis või salajast hääletamist võimaldavas ruumis.

(11) Kui hääletussedel rikutakse enne sedeli hääletuskasti laskmist, on volikogu liikmel õigus saada häätelugemiskomisjonilt rikutud sedeli tagastamisel uus hääletussedel. Sedeli rikkumise ja uue sedeli väljastamise kohta tehakse hääletamise protokollis vastav märge.

(12) Häätelugemiskomisjon loeb hääled avalikult kohe pärast hääletamise lõppemist. Hääletussedel, millel on märgistatud rohkem kui ühe kandidaadi nimi või millel ei ole märgistatud ühegi kandidaadi nime või millel ei ole üheselt arusaadavalt märgitud, kas hääletaja on kandidaadi poolt, vastu või erapooletu, loetakse kehtetuks.

(13) Hääletamise tulemuste kohta koostab häätelugemiskomisjon protokollis, millele kirjutavad alla kõik häätelugemiskomisjoni liikmed. Hääletustulemused teeb teatavaks häätelugemiskomisjoni esimees. Hääletustulemused märgitakse volikogu istungi protokollis.

(14) Enne valimistulemuste väljakuulutamist selgitab häätelugemiskomisjon, kas keegi volikogu liikmetest soovib valimiste korraldamise või hääletamise protseduuri kohta esitada protesti. Protestid esitatakse kirjalikult häätelugemiskomisjonile kohe pärast hääletustulemuste teatavastegemist. Häätelugemiskomisjon vaatab protesti läbi ja teeb selle kohta otsuse enne valimistulemuste väljakuulutamist. Häätelugemiskomisjoni seisukoht märgitakse volikogu istungi protokollis.

(15) Isikuvalimiste tulemusi üle ei hääletata.

(16) Valimistulemused kinnitatakse volikogu otsusega.

Eelnõu esitaja ja ettekandja

Volikogu esimees Alari Kirt